

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO: 1980/423

Karar NO: 1980/305

ÖZET : Millî Güvenlik Konseyi 7

sayılı Kararının 4.maddesi kapsamına giren suçlara ait davaların Askerî Yargı yerinde görülmesi ve 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre ya ilan başvurusunun reddi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Cihan Altınbaş

O L A Y : 17/10/1979 günü, Sorgun Lisesi'nde öğrenime başlamış, ancak

açılış töreninden sonra okulda disiplini bozucu bazı hareketlerin meydana gelmesi üzerine, okul idaresi, emniyet görevlilerinden yardım istemiştir. Okula gelen emniyet görevlileri sol görüşlü öğrencileri müdürün odasına toplamış, sağ görüşlü öğrencileri de okul dışına çıkarmıştır. Dışarı çıkartılan sağ görüşlü öğrenciler, lise yanındaki ilköğretim bahçesinde bulunduğu sırada bunlara doğru sol görüşlü başka bir gurup yürümeye başlamış, bu sırada gelen guruptan tabancayla bir el ateş edilmiştir. Okul bahçesindeki guruptan bir kişi diğer guruba doğru koşarken, karşı guruptan yeniden ateş edilmiş, o sırada mermi yolu üstünde bulunan Ergün Ünal isimli Ortaokul öğrencisinin vurularak öldürülmüştür. Yozgat Cumhuriyet Savcılığı 18/12/1979 günlü iddianamesinde sanığın kasten adam öldürme ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranma suçunu işlediğinden eyleminin Türk Ceza Yasası'nın 448, 52, 55/3, 40 ve 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açmıştır.

Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi; 26/6/1980 gününde, 1980/14*87 sayı ile; olayın görüş ayrılığından kaynaklanan çatışmada meydana geldiği, karşıt görüşlüler arasında görüş ayrılığından başka bir husumet olmadığı, bu yönüyle eylemin, politik ve ideolojik amaçla yaygın şiddet eylemi olduğu, davanın Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesi ; 1/9/1980 gününde, 1980/1130-23 sayı ile, suçun sıkıyönetim ilanındaki sınırlar dışında, sıkıyönetim bölgesi dışında işlendiği, yaygın şiddet eylemi niteliğinde olmadığı, sıkıyönetim mahkemelerince el konulan suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunmadığı, bu bakımdan sıkıyö-

Esas NO: 1980/423

tim askeri mahkemesinin görevli olmadığı kanısına varıldığı belirtilerek, görevli Yargı yerinin tayini için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememiz'e başvurulmasına karar vermiş, belge örneklerini Mahkememiz'e göndererek, duruşmayı ertelemiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığında, Fethi Üzatural, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmalarıyla yaptığı 27/10/1980 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in düzenlediği rapor ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın Askerî Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okandıktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Genioğlu'nun Askerî, Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Nail Yücel'in Adli Yargı yerinin görevli olacağı yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Suç, 12/9/1980 günü ülke çapında ilân edilen sıkıyönetimden önce Sorgun İlçesinde işlenmiş olup, görev sorununun Millî Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararının 4 numaralı bendi ve bu bendde sözü geçen 1402 sayılı Yasahükümlerine göre çözümlenmesi gerekmektedir.

7 Sayılı Kararın 4. maddesinin ilk tuncesi " 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin görev alanına giren suçlara " sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağını öngördüğü gibi, ikinci tuncesi de " Cumhuriyet'e, Millî Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri ve kararlarına, vatan ve Millet'in bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, millî güvenliğe temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik işlenen tüm suçlara, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması hükmünü getirmiştir.

Olay kısmında oluş biçimi açıklanan sanığa atılı kasten adam öldürme ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranma suçlarının, ideolojik ve politik görüş ayrılığından kaynaklandığı yolunda dosyada yeterli kanıt bulunduğu, bu yönüyle olayın ideolojik ve politik nedenlerden kaynaklanmasına, ayrıca temel haklardan olan yaşam hakkını ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlendiğine göre, anılan suçlar Millî Güvenlik Konseyi 7 sayılı kararının 4. maddesi kapsamına girmektedir. Bu nedenle kapsamına giren bu tür suçlara ise Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinde bakılması söz konusu maddede öngörüldüğünden davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Esas NO: 1980/423

Bu nedenlerle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Fethi Özdural sonuca değişik gerekçe ile katılmış, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale ise bu görüşe katılmamışlardır.

SONUC : Anlaşmazlığın, niteliğine göre, Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine, Fethi Özdural'ın değişik gerekçesiyle, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 27/10/1980 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Almet H. Boyacıoğlu

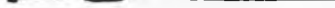
Üye

Fethi Özdural

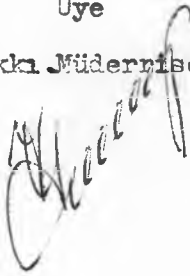
Üye

İsmail Oğuz

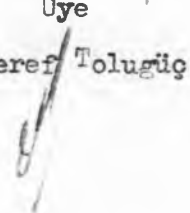
Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Seref Tolugüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Çelikkale

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO: 1980/423

KARŞI OY YAZISI

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13 maddesi: " Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş, senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile Sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dava dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak Sıkıyönetim Mahkemelerine gönderiliyordu.

Böyle geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden :

"a) Sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlemiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, Sıkıyönetim askerî mahkemelerinde bakılır....."biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat her ne kadar M.C.K. tarafından ayıplmış ise de, maddenin tedvin çalışmaları daha önceden başladığı için bu çalışmalarda gerçekler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe " Sıkıyönetim ilânına sebep olan olaylara ilişkin suçlar "deyimi kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istemiş, Millî Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanununda olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamalara sebebiyet verdiğinden (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak Sıkıyönetim Mahkemeleri'nin yükünü hafifletmek için 1 yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve Plân Komisyonlarında üç aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plân Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Millî Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, Sıkıyönetim Bölgesi dışında ve Sıkıyönetim Mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün genel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının

Esas NO: 1980/423

getirilmesi gayesi ile "....ortak ve genel gaye içerisinde irtibat....." biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen " Umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan" ibaresi ile Millî Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçelerin benimsendiği neticesine varılmıştır.

Bu soruşturmanın ışığı altında ele alınıp irtibatı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için Sıkıyönetim ilânını gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı Kanun'un 12.maddesini ihlâl eden suç, Sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş olacaktır.(b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konmuş bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki ".....umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı....."ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşkil etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süreyle hudutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığından (b) bendindeki irtibatın, (a) bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleridışına taşınması, aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Millî Güvenlik Konseyi'nin 7 Nolu Kararına gelince :

Millî Güvenlik Konseyi, (1) nolu bildiriyle, 334 sayılı Anayasa'nın 124.maddesindeki koşulları hazırlayan olayları da belirterek, bütün yurttaki Sıkıyönetim ilân ettiği için göre sıkıyönetim ilân nedenlerini genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim kanununun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilân nedeni olup olmayacağı hususundaki tereddüdü gidermek ve bazı suçlarda ihtis etmek amacıyla (7) nolu kararını yayınladığı, bu kararın 4.maddesinde : " 1402 sayılı Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Millî Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, Vatan ve Millet'in bütünlüğüne, bölünmezliğine bağımsızlığına, millî güvenliğine, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askerî mahkemelerinde bakılır." kuralını vazettiği, kararda genel hatlarıyla belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanununda ve bu kanuna atıfta bulunan Sıkıyönetim Kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayların da sıkıyönetim ilân nedeni olduğunun vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu karardan 4 gün sonra yine aynı iradece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı kanunla.

Esas NO: 1980/423

Sıkıyönetim Kanununda yapılan değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklikle mezkûr kanunun 13/a maddesindeki üç aylık süre getirildiği, bu usul hükmünün geçmişe de (makabline) uygulanacağı, 7 nolu kararın (4) ncü maddesinin, Sıkıyönetim Kanunu ile birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaenaleyh belirtilen sürenin-her ildeilan ediliş tarihi nazara alınarak-7 nolu kararda belirtilen suçlarda da aranacağı, ayrıca, oleyımızda Sıkıyönetim Kanununun 13/b maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklandığı biçimde, sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla da irtibatlı olma halini zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibariyle işbu nedenlerle Sıkıyönetim ilânından 3 ay önce 17.10.1979 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu fiillere Sıkıyönetim Askeri Mahkemele- rinde bakılmıyacağı görüşüyle çoğunluk kararına karşıyız.

Üye

İsmail Özü

Üye

Servet Tüzün

Üye

Hasan Celilçale

S/K

Ks. 980/423

K 980/305

DEĞİŞİK GEREKÇE

2301 sayılı kanunla değişik 1402 sayılı Sıkı Yönetim Kanununun 13.maddesinin (a) fıkrasında prensip olarak Sıkı Yönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları Sıkı Yönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olanların davalarına Sıkı Yönetim Askeri Mahkemelerinde bakılacağı bu sürenin dışında işlenmiş olanların davalarına ise adli mahkemelerde bakılacağı kabul edilmiştir.

Ancak istisna olarak maddesinin (b) fıkrasına göre Sıkı Yönetim mahkemelerinde görülmekte olan suçlarla müşterek ve genel gaye içerisinde bulunanların zaman ve mekan kaydı aranmaksızın Sıkı Yönetim Mahkemelerinde bakılacağı açıklanmıştır.

Yukarıda olay kısmında açıklanan Sıkı Yönetim ilanından 3 ay önce işlenmiş olsa bile Sıkı Yönetim Mahkemelerinde görülmekte olan davalarla ortak ve genel amaç içerisinde bulundu u kanısında bulunduğuuzdan dava Sıkı Yönetim Askeri Mahkemesinde görülmesi gerektiği ayındayım.

Fethi Ösdural

